

УДК 338.45

Наталія Юрик, Анатолій Грабовський

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Natalia Yurik, Anatolij Grabowski

DEVELOPMENT POLICY DIRECTIONS OF CLOTHING BRANCH OF UKRAINE

У сучасних умовах стан функціонування і розвитку швейних підприємств України досить складний. Це зумовлено низкою проблем, характерних для легкої промисловості загалом. Основними серед них є висока частка імпортованих товарів, несприятливі умови для залучення інвестицій; недостатність фінансування науково-дослідних робіт, відсутність у значної частини підприємств ефективного управління тощо. Українська легка промисловість з історичних позицій займала провідне місце у виробництві промислових товарів народного господарства. Однак з набуттям незалежності України ситуація змінилася: виробництво швейних виробів зменшилось у декілька разів. Це зумовлено рядом наступних причин: різким зниженням купівельної спроможності населення; неможливістю проведення ефективної реструктуризації підприємств та їх пристосування до діяльності у ринковому середовищі; негнучкістю великих швейних підприємств, що унеможлиблює швидку переорієнтацію виробництва на випуск нової модної продукції; проблемою застарілого обладнання та технологій, що здебільшого є причиною високої енерго- та матеріаломісткості продукції, неконкурентоспроможності не лише на ринках розвинених країн, але й на ринках країн, що розвиваються; неможливістю міжгалузевих зв'язків та втратою сировинної бази.

Сучасний український ринок одягу представлений практично усіма типами виробів: від всесвітньо відомих брендів, пов'язаних з будинками моди, до незареєстрованих виробників. Згідно зі статистичними даними в Україні зареєстровано близько 6 тисяч підприємств-виробників готового одягу та хутра. Більшість швейних підприємств працюють збитково, решта – низькорентабельні підприємства. Порівняно з іншими країнами Центральної і Східної Європи, Україна має найнижчий рівень прямих іноземних інвестицій в галузь виробництва одягу на душу населення. Така ситуація у швейній промисловості здебільшого пов'язана з комплексними проблемами легкої промисловості, основними з яких є: велика частка імпортованих товарів, що ввозяться за демпінговими цінами та контрабандно; висока собівартість вітчизняних товарів легкої промисловості; неможливість отримання довгострокових кредитів для значної частини виробників товарів легкої промисловості; відсутність виробництва спеціалізованого обладнання для виготовлення товарів легкої промисловості та запасних частин до нього; залежність текстильної промисловості від імпортованої сировини; складність процедури митного оформлення; низька заробітна плата працівників галузі, різке зменшення кількості молодих кадрів та інші.

З метою сприяння розвитку внутрішнього ринку товарів легкої промисловості та зменшення податкового тягаря для промислових підприємств Податковим кодексом України передбачено тимчасове, строком на 10 років, починаючи з 1 січня 2011 року, звільнення від оподаткування прибутку, отриманого від основної діяльності підприємств легкої промисловості, крім підприємств, які виробляють продукцію на давальницькій сировині. Вплив податкових нововведень на результати діяльності швейних підприємств можна буде простежити у майбутньому. Основними галузевими проблемами на українському ринку одягу є збільшення імпорту продукції сумнівної якості – “тіньовий” імпорт значно перевищує офіційний імпорт. До того ж

застосовують різні способи зменшення (уникання) офіційних митних платежів: заниження митної вартості; “чорний” імпорт; “човниковий” імпорт; заниження задекларованих обсягів ввезених товарів. Низька купівельна спроможність населення спричинила насиченість ринку “секонд-хендом” та фальсифікованою продукцією.

Заповнення внутрішнього ринку імпортною продукцією різних цінових і якісних категорій, орієнтація вітчизняного споживача на іноземну продукцію, відсутність сировини, потрібної для виробництва одягу, а відповідно нерівні конкурентні умови спонукали більшість українських виробників одягу орієнтуватися на західні ринки, застосовуючи давальницьку схему виробництва. Використання толінгових схем – одна з основних галузевих особливостей діяльності швейних підприємств України. За даними Укрлегпрому, 90% діючих швейних фабрик співпрацюють з іноземними компаніями за давальницькою схемою з різною глибиною її використання. Деякі підприємства виживають за рахунок давальницького виробництва, інші використовують давальницьку схему поряд з плановим виробництвом для додаткового завантаження виробничих потужностей.

Для українських товаровиробників найбільш доцільним та ефективним є оптимальне поєднання цих схем у виробничому процесі з максимальним використанням переваг, які забезпечує кожна з них. Орієнтування виробництва лише на виконання замовлень за давальницькими угодами призводить до втрати самостійності підприємств у прийнятті стратегічно важливих управлінських рішень, гальмує розвиток українських підприємств та українських торгових марок. Для вітчизняних підприємств застосування давальницьких схем, поряд з можливістю нарощення обсягів виробництва та завантажування потужностей, має й інші позитивні риси, серед яких запозичення передового досвіду іноземних замовників, використання новітніх розробок для подальшого власного виробництва.

Одним із заходів зростання українського швейного виробництва вважаємо зменшення частки виробництва за давальницькою схемою за рахунок збільшення випуску продукції відповідної якості та асортименту для внутрішнього ринку, організацію власного планового виробництва. Для виходу зі скрутного становища та підвищення ефективності діяльності вітчизняні підприємства – виробники одягу повинні додатково вживати конкретних заходів, щоб набути певних конкурентних переваг. Необхідно визначити стратегічну позицію підприємств, їхні потенційні можливості щодо покращення становища в конкурентній боротьбі, оцінити вплив факторів внутрішнього і зовнішнього середовищ на їх функціонування та розвиток, що надасть можливість визначити ключові фактори успіху підприємств. Виявлення і усвідомлення факторів негативного впливу на діяльність швейних підприємств уможливує розроблення стратегічних напрямів подолання слабких сторін виробників та запобігання впливу загроз, за рахунок максимально ефективного використання переваг та можливостей підприємств. Ключовими факторами успіху підприємств, що характеризують сектор пошиття одягу, вважаємо якість швейної продукції та собівартість виробництва. Основними перспективними напрямами розвитку підприємств швейної галузі легкої промисловості України є: ефективне управління витратами та зниження собівартості продукції; застосування міжнародної сертифікації продукції та стандартизації процесів виробництва як складових управління якістю; удосконалення рівня організації виробництва з використанням модернізованого устаткування та новітнього програмного забезпечення; впровадження сучасних технологій виробництва та зменшення тривалості виробничого процесу; налагодження тісних зв'язків з бізнес-партнерами.